

Karlbergsgymnasiet
Schölinsgatan 7
662 32 Åmål

2010-05-03
1 (13)
Dnr: 43-2009:3995

Skolbeslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Karlbergsgymnasiet
i Åmåls kommun

Rektorerna vid Karlbergsgymnasiet
Schölinsgatan 7
662 32 Åmål

Tillsyn i Karlbergsgymnasiet

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Karlbergsgymnasiet och Åmåls kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Karlbergsgymnasiet ges goda förutsättningar att nå de nationella målen för utbildningen. Skolverkets officiella statistik för år 2009 visar att såväl andel elever med behörighet till universitets- och högskolestudier som andel elever med fullföljd utbildning inom fyra år är högre än motsvarande värde i riket. Av de 12 kurser som redovisas per program är det i få kurser som andel elever med minst betyget Godkänt inte är eller är i närheten av 100 procent.

Skolan måste dock analysera skillnader i kunskapsresultat och utifrån resultaten av dessa analyser vidta relevanta åtgärder för att förbättra dessa resultat. Vid en jämförelse med riket framkommer att genomsnittlig betygspoäng för skolan som helhet är något lägre. En närmare granskning av betygsresultat per program visar att det i huvudsak är vid yrkesförberedande program som betygssnittet är lägre än motsvarande värde i riket medan det är tvärtom vid studieförberedande program.

För skolans fortsatta utveckling mot de nationella målen för utbildningarna finns det brister som snarast måste åtgärdas. Skolan behöver förbättra arbetet för att analysera skillnader i måluppfyllelse och utifrån resultaten av dessa analyser vidta relevanta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Likaså behöver lärarnas arbete för att använda resultaten från de nationella kursproven som stöd för betygssättning förbättras och betygskataloger måste föras på ett rättsäkert sätt. Åtgärdsprogram måste fortsättnings-

vis utarbetas i enlighet med bestämmelserna och skolan måste säkerställa att de lokala kurserna är utformade på ett korrekt sätt. Avslutningsvis måste det tydliggöras vem som är den enskilde elevens rektor och utbildningen vid Karlbergsgymnasiet måste fortsättningsvis vara avgiftsfri.

Av vad som framkommer vid tillfället för den regelbundna tillsynen är kränkande behandling ovanligt vid skolan. Skolans likabehandlingsplan uppfyller dock inte de krav som ställs på en sådan plan.

Skolinspektionen har i tillsynen av Karlbergsgymnasiet identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Skolan analyserar inte i tillräcklig utsträckning skillnader i kunskapsresultat för att utifrån resultaten av dessa analyser kunna vidta relevanta åtgärder för att förbättra kunskapsresultat (avsnitt 2.1 i läroplanen för de frivilliga skolformerna).
- Lärarnas använder inte i tillräckligt hög grad resultaten från de nationella kursproven som stöd för betygssättning (7 kap. 5 § gymnasieförordningen).
- Karlbergsgymnasiets likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en årlig plan mot kränkande behandling (14 a kap. skollagen och 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling).
- Betygskataloger förs inte på ett rättssäkert sätt (7 kap. 18 § gymnasieförordningen och Skolverkets föreskrifter om betygskatalog i gymnasieskolan (SKOLFS 2007:42)).
- Det finns lokala kurser som inte uppfyller kraven i bestämmelserna (2 kap. 14 och 16 §§ samt 1 kap. 6 § gymnasieförordningen).
- Åtgärdsprogram utarbetas inte i enlighet med gymnasieförordningen (8 kap. 1 a § gymnasieförordningen. Se också i Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbete med åtgärdsprogram).
- Utbildningen vid Karlbergsgymnasiet är inte avgiftsfri (1 kap 2 § samt 5 kap. 21 § skollagen).
- Rektorernas ansvarsfördelning tydliggör inte vem som är den enskilde elevens rektor (2 kap. 2 § skollagen).

Bedömningarna redovisas i bilaga 2

Rektorerna och Åmåls kommun har ansvar för att Karlbergsgymnasiets brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Åmåls kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorerna och Åmåls kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Mirzet Tursunovic deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson

Enhetschef / Beslutsfattare

Thomas Nilsson

Undervisningsråd / Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Karlbergsgymnasiet

Bilaga 1

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Åmåls kommun under perioden mars månad 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Karlbergsgymnasiet den 23–24 mars 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för skolväsendet i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Karlbergsgymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. I Karlbergsgymnasiet intervjuades skolans rektorer och samtal genomfördes med representanter för lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Då antalet elever i gymnasiesärskola understiger 5 elever bedöms denna verksamhet inte i ett eget tillsynsprotokoll.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever i Karlbergsgymnasiet

Skolan	Antal elever
Gymnasieskola	655
Gymnasiesärskola	..

Källa: Skolans rektorer

.. Uppgift baseras på färre än 5 elever

Utbildningen vid skolan omfattar 8 nationella program: Barn- och fritidsprogrammet (BF) med inriktningarna fritid samt pedagogisk och social verksamhet, Elprogrammet (EC) med inriktningarna automation, elteknik och datorteknik, Estetiska programmet (ES) med inriktningarna bild och formgivning, dans samt musik, Handels- och administrationsprogrammet (HP) med inriktningen handel och service samt turism och resor, Industriprogrammet (IP), Naturvetenskapsprogrammet (NV) med inriktningarna matematik och datavetenskap, miljövetenskap samt naturvetenskap, Samhällsvetenskapsprogrammet (SP) med inriktningarna ekonomi, kultur, samhällsvetenskap och språk samt Teknikprogrammet (TE) med de lokala inriktningarna datorteknik, teknikutveckling och virtuell design. Om inget annat sägs är inriktningen nationell.

Åmåls kommun har av regeringen beviljats 12 platser för så kallad gymnasial lärlingsutbildning. Vid Karlbergsgymnasiet är 5 platser fördelade på de fyra yrkesförberedande programmen Handels- och administrationsprogrammet (HP), Hantverksprogrammet (HV), Industriprogrammet (IP) och Omvårdnadsprogrammet (OP).

Dessutom har Karlbergsgymnasiet individuella program (IV) som först och främst förbereder elever för studier på ett nationellt eller specialutformat program.

Vidare finns gymnasiesärskolan med Individuella program (IV) inriktat mot yrkesträning och verksamhetsträning.

Skolledningen består av två rektorer varav en också fungerar som enhetschef.

Skolans lärare är huvudsakligen organiserade i ämnesövergripande arbetslag kring ett program, men har också en tillhörighet i sin ämnesgrupp. De flesta kärnämneslärare undervisar på flera program.

Eleverna vid Karlbergsgymnasiet kommer till lika stora delar från Åmål som från angränsande kommuner.

Skolans profil är internationell i flera bemärkelser och internationalisering är en stor del i utvecklingsarbetet. Skolan samarbetar exempelvis med partnerskolor i Skottland, Spanien, Tyskland och Uganda.

Bilaga 2

Tillsynsprotokoll för Karlbergsgymnasiet

Rutan vid varje bedömningsområde fylls endast i när Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygg lärandemiljö

Enskild elevs rätt

Bedömning

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bristområde: Kunskaper

Bedömning:

- Skolan analyserar inte i tillräcklig utsträckning skillnader i kunskapsresultat för att utifrån resultaten av dessa analyser kunna vidta relevanta åtgärder för att förbättra kunskapsresultat.

Författningsstöd:

Avsnitt 2.1 i läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)

Motivering:

Andel elever med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier är något högre än motsvarande värden i riket. Fullföljd utbildning för inom fyra år för nybörjare¹ är påtagligt högre än riksgenomsnittet. Av de 12 kurser som redovisas per program är det i få kurser som andel elever med minst betyget Godkänt inte är eller är i närheten av 100 procent. Skolinspektionen noterar att betygsresultaten för skolan som helhet visar en positiv utveckling över tid för såväl genomsnittlig betygspoäng och andel elever med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier som elever med fullföljd utbildning inom fyra år.

Vid en jämförelse med riket framkommer dock att den genomsnittliga betygspoängen för skolan som helhet är något lägre än motsvarande värde för i riket år 2009, vilket framgår av Skolverkets officiella statistik. En närmare granskning av betygsresultat per program visar en skillnad mellan program vad gäller genomsnittlig betygspoäng för år 2009, vilket skolan bör uppmärksamma i sitt fortsatta arbete mot de nationella målen för utbildningarna. Officiell statistik visar att det i huvudsak är studieförberedande program som i jämförelse med motsvarande värde i riket har högre genomsnittlig betygspoäng. Skolans yrkesförberedande program har däremot huvudsakligen lägre genomsnittlig betygspoäng än riksgenomsnittet för motsvarande program.

¹ Redovisningen görs för det program och för den skola eleverna började på som nybörjare för fyra år sedan, även om eleverna fått slutbetyg efter att ha bytt program eller bytt skola/ort.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bristområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

- Lärarnas använder inte i tillräckligt hög grad resultaten från de nationella kursproven som stöd för betygssättning.

Författningsstöd:

7 kap. 5 § gymnasieförordningen

Motivering:

Den regelbundna tillsynen visar att lärarna i enlighet med bestämmelserna använder sig av nationellt fastställda prov inför betygssättningen. Jämförelser mellan resultat vid nationella kursprov och motsvarande kursbetyg i exempelvis matematik A och svenska B som visar dock påtagliga skillnader, vilket framkommer i dokument redovisade av skolan och lärare. Detta bör skolan uppmärksamma i sitt fortsatta arbete för en likvärdig och rättvis betygssättning.

Inför betygssättningen i kärnämnen svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik ska lärarna enligt gymnasieförordningen använda sig av nationellt fastställda prov. Nationellt fastställda prov ska också användas i den avslutande karaktärsämneskursen i engelska och matematik. Även i övrigt bör lärarna använda nationellt fastställda prov som ett hjälpmedel för att bedömningsgrunderna ska bli så enhetliga som möjligt över landet.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bristområde: Trygg lärandemiljö

Bedömning:

- Karlbergsgymnasiets likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en årlig plan mot kränkande behandling.

Författningsstöd:

14 a kap. skollagen

2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Motivering:

Karlbergsgymnasiet har en likabehandlingsplan. Planen är dock inte upprättad med utgångspunkt i nuvarande lagstiftning. Vidare utgår skolans Likabehandlingsplan inte från en aktuell kartläggning av den enskilda verksamhetens behov och beskriver inte

med utgångspunkt från denna kartläggning vilka åtgärder som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Dessutom visar intervjuer med såväl personal som elever att planen inte är upprättad under medverkan av eleverna vid skolan.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Bedömning

Bedömning:

- Betygskataloger förs inte på ett rättssäkert sätt.

Författningsstöd:

7 kap. 18 § gymnasieförordningen

Skolverkets föreskrifter om betygskatalog i gymnasieskolan (SKOLFS 2007:42)

Motivering:

Dokumentstudier visar flera exempel på att rättelse av betyg inte sker i enlighet med bestämmelserna. Exempel på detta är att betyg ändrats från Icke godkänt (IG) till Godkänt (G) efter "Komplettering".

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog i gymnasieskolan kan betyg inte ändras. Däremot får rektor besluta om att rätta ett betyg enligt 26 § förvaltningslagen. Detta innebär att rektor kan rätta ett beslut som myndigheten/skolan fattat och som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av myndighetens (skolans) eller någon annans skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende. Bestämmelsen kan inte tillämpas för sådana fel som beror på bristande utredning, felaktig bedömning av fakta eller liknande.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Undervisningstid och val

Bedömning:

- Det finns lokala kurser som inte uppfyller kraven i bestämmelserna.

Författningsstöd:

2 kap. 14 och 16 §§ samt 1 kap. 6 § gymnasieförordningen.

Motivering:

Vid Karlbergsgymnasiet finns 12 lokala kurser. Skolinspektionen har granskat dessa och bedömer att det finns brister i samtliga av de lokala kursplanerna. Det finns exempelvis lokala kurser där stora delar av innehållet i kurserna återfinns i nationellt fast-

ställda kursplaner. Exempel på detta är de lokala kurserna i "Bollspel" (IDH1501), (IDH1502), (IDH1503) och (IDH1504). Flera av kurserna i "Bollspel" har samma "Mål" och saknar såväl mål som eleverna ska ha uppnått efter avslutad kurs som betygskriterier. Den lokala kursen "Hälsa/friluftsliv" (IDH1506) har betygskriterier som inte preciserar vilka kunskaper enligt kursplanen som krävs för att eleven ska få ett visst betyg utan istället talar om vad eleven ska göra eller hur eleven ska bete sig. Exempel på detta är "Aktivt deltagande i flertalet av de överenskomna aktiviteterna" och att eleven "Visar gott humör och gruppkänsla", "Tar ansvar" samt "Visar goda ledaregenskaper och tar initiativ när så behövs".

I samband med faktagranskning av rapporten anger rektorerna att Skolinspektionen delgivits fel kursplan för den ovan angivna lokala kursen "Hälsa/friluftsliv". Vid en granskning av inkommen handling bedömer dock Skolinspektionen att också denna lokala kursplan har brister. Exempelvis anges i betygskriterierna för Mycket väl godkänt (MVG) att "Eleven är delaktig i planeringen av aktiviteter".

De demokratiska principerna att kunna påverka, vara delaktig och ta ansvar ska enligt Lpf 94 omfatta alla elever. Elevernas ansvar för att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande på såväl innehåll som former ska vara viktiga principer i utbildningen. Elevernas möjligheter till att kunna påverka, vara delaktig och ta ansvar är ett läroplansövergripande mål och kan således inte utgöra betygskriterier i en lokal kurs.

Vidare har skolan en lokal kurs i "Fordonskunskap" (FOK1501) som har ett innehåll som ryms inom det nationella utbudet. Sådan utbildning är dessutom endast motiverad för yrkesförare inom transportsektorn eller för förare av anläggningsmaskiner. I övrigt ligger inte körkortsutbildning inom ramen för gymnasieskolans uppdrag.

Det är dessutom oklart om kursplanerna för skolans lokala kurser är förenliga med de nationellt fastställda programmålen vilket ska vara fallet när en lokal kurs är avsedd att tillämpas inom ett nationellt program.

De lokala kurserna måste ses över avseende likhet med nationella kurser och kravnivå. När innehållet i en lokal kurs ryms inom en eller flera nationella kurser kan eleven tillgodogöra sig dubbel gymnasiepoäng för samma kursinnehåll, poäng från både de nationella och den lokala kursen. Därmed får eleven från Karlbergsgymnasiet en konkurrensfördel jämförbart med elever från andra gymnasieskolor.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Särskilt stöd

Bedömning:

- Åtgärdsprogram utarbetas inte i enlighet med gymnasieförordningen.

Författningsstöd:

8 kap. 1 a § gymnasieförordningen.

Motivering:

Skolinspektionen finner att åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilt stöd. Skolans åtgärdsprogram beskriver dock exempelvis elevens behov utan att relatera till läroplanens och kursplanernas mål. Exempel på detta är att NN ska "klara så bra betyg som möjligt utan att svårigheterna hindrar mer än nödvändigt" samt att XX ska "klara studierna så bra som möjligt, minst Godkänt i karaktärsämnena som rör sig inom musikspektret".

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Avgifter

Bedömning:

- Utbildningen vid Karlbergsgymnasiet är inte avgiftsfri.

Författningsstöd:

1 kap 2 § samt 5 kap. 21 § skollagen

Motivering:

Intervjuer med elever och lärare visar att det finns inslag i utbildningar vid skolan som medför inte obetydliga kostnader för enskilda elever, vilket bekräftas av skolledningen. Exempel på detta är en skolresa till London som enligt intervjuade elever medför en kostnad på 2500 kronor för varje elev.

I samband med faktagranskning av rapporten framhåller rektorerna att resan till London är en fritidsaktivitet. "Elever som inte deltar har undervisning som vanligt. Eleverna som deltar i Londonresan tar ledigt enligt gällande lovregler".

Att organisera skolresor på det sätt som beskrivs ovan innebär enligt Skolinspektionens bedömning ett kringgående av bestämmelserna om att utbildningen ska vara avgiftsfri.

Enligt skollagen ska utbildningen i gymnasieskolan vara avgiftsfri för eleverna. De ska utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Det är enligt skollagen inte förenligt med skolans värdegrund och principen om lika tillgång till utbildning att vissa elever av kostnadsskäl ska behöva avstå från inslag i utbildningen.

Skolan kan givetvis anordna resor och andra aktiviteter som kostar pengar, så länge skolan eller kommunen bekostar resorna eller anordnar aktiviteter som inte medför mer än obetydliga kostnader för eleverna. Se vidare i den för kommunen övergripande rapporten.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Rektorns beslutsfattande

Bedömning:

- Rektorernas ansvarsfördelning tydliggör inte vem som är den enskilde elevens rektor.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § skollagen

Motivering:

Rektorerna har inte delat upp ansvaret för olika program mellan sig utan säger sig ha ett gemensamt ansvar, vilket bekräftas i dokumentstudier. Intervjuer med såväl lärare som elever visar att de är osäkra på vem som är just deras rektor.

Skolinspektionen finner detta anmärkningsvärt eftersom Skolverket i sin inspektionsrapport med beslut den 3 april 2007 (dnr 53-2006:1622) bedömde att det fanns behov av förbättringsinsatser gällande rektorernas ansvarsfördelning vid skolan.

Enligt skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorerna ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorerna att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av förarbetena till lagen (proposition 1990/91:18) framgår att det ska finnas en ansvarig skolledare som svarar för den dagliga ledningen av utbildningen i skolan. Ett system med kollektivt ledarskap anses inte vara tillfyllest för att garantera de intressen som man vill värna. Ansvaret ska därför, enligt förarbetena, läggas på en bestämd tjänsteman.